

բողոքող իրը ևս առաւել աղէտալի հետեւութիւններ պիտի ունենայ հոռոմի եկեղեցւոյն համար :

Կըսուի թէ հ. Յակոբոս միտք ունի լրագիր մի հրատարակելու ի պաշտպանութիւն կրօնական աղաւտ սէր սկզբանց :

Բարձրապատիւ Մեծ-Եպարզօսին՝ Եղիաթոսի Փոխարքային գրած երկրորդ նամակին շարունակութիւնը եւ վերջը՝ նախընթաց քիւսէ մնացած :

Եւ այն հրովարտական պայմանաւոր համեմատ՝ Եղիաթոսի բոլոր հարկերը պէտք է որ յանուն օգոս. Սուլթանին առնուին . և թէպէտ այս հարկերուն հաւաքումը և գործածութիւնը Ձեր Բարձրութեանը յանձնուած են , այսու ամենայնիւ չորհար որ Երբեք չհատուակուի ինքն տեղեկութիւն չունենար ժողովուած հարկերուն ինչ տեսակ , և որչափ ըլլալը և ինչպէս գործածուիլը , անօգուտ է և նշանակութիւն մի չունի յանուն Սուլթանին անոնց հաւաքումը , թէ և Ձեր Բարձրութիւնը ամենին չվարանիր , իւր նամակին մէջ գրածին նայելով , զգուշաւոր քննութեան ներքեւ դնել Եղիաթոսի եկամտից և ծախուց վիճակը : Այս օգտակար օկոյրները ընդունելով , անտարակոյս մեծ խոհեմութեան ապացոյց մի կուտար . միայն թէ այս փրկաւտ գրութեան կատարելու գործութիւնը անհրաժեշտ է թէ Ձեր Բարձրութեանը համար և թէ՛ օգոստոս . Սուլթանին այս նահանգին և անոր բնակչաց ապահովութեանը համար : Միւս կողմանէ , աղէկ գիտէք թէ արտաքին փոխտուրքիւնները անխորշիկ պայմաններ ունին , որպիսի են երկրի մը ներկայ և ապագայ եկամտից ի գրաւ դնելը և հարկերուն աւելցնելը , որպէսզի կարելի ըլլայ փոխտուրքեան տուկոյր վճարել և մայր գումարը հատուցանել . այս խնդիրը ամենակարեւոր ըլլալով՝ իրաւայի չէ որ անոր պատասխանատուութիւնը միայն Ձեր Բարձրութեան վերայ ծանրանայ : Ուստի Երբեք կայսերական Վեհափառութիւնը հրաման տուաւ ինձ ծանուցանել Ձեր Բարձրութեանը , որ ամեն տարի յոգարկէք ի Կ. Պօլիս Եղիաթոսի եկամտից և ծախուց պէճճէն՝ Երբեք Վեհափառութեան աչաց տուել դնելու համար . և եթէ հարկը կըպահանջէ արտաքին փոխտուրքիւն մի ընել , յառաջագոյն հրաման խնդրելու է օգոստոս . Սուլթանին , ծանուցանելով նմա՝ ինչպէս կընկէք ի սկզբան , փոխտուրքեան պատճառները , անոր պայմանները և տոկոսը վճարելու ինչպէս նաև մայր գումարը հատուցանելու միջոցները . և յետ այսոյիկ յատուկ հրովարտական կայսերական հրամանը պիտի ընդունիք :

Եղիաթոսի արտաքին յարաբերութիւնները՝ Բարձրագոյն Պարս Բարեկամ տէրութեանց հետ ունեցած դաշնագրութեանց շրջանին մէջ ըլլալով , նախալիշտ տակաւ հրովարտական մէջ յայտնապէս նշանակուած է , թէ եղիաթական կառավարութիւնը ամենին պաշ-

տանալուն և ուղղակի կապակցութիւն մի պիտի չունենայ տէրութեանց հետ . ուստի այս որոշման ընկալն հետեւութիւնն այն է , որ Եղիաթոսի նկատմամբ արտաքին խնդիր մի ներկայանալու ժամանակը , կայսերական կառավարութիւնը պիտի բանակցի նոյն խնդրոյն վրայոք՝ միջոցաւ Եւրոպա ունեցած իւր դեսպանացը : Բայց կայսերական թոյլտուութեանը համեմատ՝ որ 1284 Մէքիւր ամսոյն Յին տրուած հրովարտական մէջ նշանակուած է , եթէ հարկը պահանջէ կապակցական գործակալ մի յոգարկէլ ինչ ինչ բացատրութիւններ տալու համար օտար կառավարութեանց ի մասին առանձին դաշնագրութեանց որ կրնան եղած ըլլալ որոշեալ նկատելու վրայոք կամ խօսակցելու համար ոչ պաշտօնական յատուկ կանոնադրութեանց հաւատարմութեան վրայոք , յայնժամ այս գործակալը կըպարտաւորի տեսնուիլ օսմանեան դեսպանին հետ նոյն քաղաքին ուր պիտի երթայ , և անոր պաշտօնական միջնորդութեամբ՝ իրեն յանձնուած գործը կատարել : Այս կերպը ոչ միայն օգտակար է գործոյն կարգադրութիւնը դիւրացնելու , այլ և յարմար է իրաւանց և պատշտից :

Օգոստոսիս Սուլթանը ամենայն հաւատարմութեամբ կամեցով որ իւր կայսերութեան ամեն պաշտօնատարները , ինչ որ ըլլայ անոնց ատենադէր , մեծ հսկողութիւն ընեն հիմնական կանոնաց հաւատարմութեամբ գործադրութեանը վերայ՝ իւր հպատակաց կենաց , հարստութեանցը և պատուոյն նկատմամբ , տանց համար Ձեր Բարձրութեան տուած ապահովութիւնները շատ հաճելի եղան Երբեք Վեհափառութեանը . որ հաճեցաւ հրամայել ինձ որպէսզի ծանուցանեմ ձեզ ևս քան զնա աւելցնել ձեր խնամքը ի մասին այս խնդրոյն : Օգոստ . Սուլթանը կը յուսայ նաև թէ օսմանեան ուխտաւորաց քաջածնեղութիւնները և անոնց անարժան կերպիւ եղած ընդունելութիւնը յետ այսոյիկ պիտի չնորոգուին և Ձեր Բարձրութիւնը պատասխանատու պիտի համարի այս անարժան կերպութեանց , այն գործակալները որոնք ձեր կամաց և մարդկութեան հակառակ այսպիսի կերպիւ վարուեցան :

Մեք ամենքս կընկատեմք զՁեր Բարձրութիւնը լըրել զմին ի զլրաւոր անդամաց կայսերութեան . ուստի տարակոյս չունիմք թէ պիտի աշխատէք կատարելապէս ի գործ դնելու վերջիշեալ ամեն յօդուածները , որոնք սահմանուել են մեր օգոս . Տիրոջ նուիրական իրաւունքը անհրաժեշտ պահելու և ձեր կառավարութեան յանձնուած երկրին հայրտութիւնը և յաջորդութիւնը զարգայնելու : Երբեք կայսերական Վեհափառութիւնը հատուկ ուսած ըլլալով թէ ամեն ջանք ի գործ պիտի դնէք որ և է թիւր իմաստ մը անհետ ընելու համար , աւելորդ կը համարիմ որ ինչ մասնաւոր պարագաներու վրայոք խօսիլ այս խնդրոյն նշանակումը : Ձեր Բարձրութեան Կ .

Պօլիս գալու գիտատրութիւնը զոր կըծանուցանէք ինձ հաճելի եղաւ օգոստոս . Սուլթանին . որ ուրախ պիտի ըլլայ այս գործոյն կարգադրութիւնը ինչպէս նաև զՁեր Բարձրութիւնը տեսնել , ապահովելու համար զձեզ թէ իւր կայսերական բարձր խնամքը անպակաս պիտի ըլլայ միշտ Ձեր Բարձրութեան վրային :

Եւ երկայ նամակս՝ զոր պատիւ անձինս համարիմ յուզարկէլ ձեզ , կայսերական հրամանաւ գրուեցաւ :

ԱՍԼԻ

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ ԷՕԺԵՆԻ ԿԱՅՍՐՈՒՅԻՆ

Դադղեացոյ օգոս . կայսրուհին , որուն անցեալ ամսոյ զՅին դիմաւորելու դացած էին ի Բարդանէլ բարձրա . Սեփ-Եպարզօսը , պատեքազմի պաշտօնեան , ծովային զօրաց պաշտօնեան և ուրիշ բարձր աստիճան պաշտօնատարք , ինչպէս նաև Գաղղիոյ դեսպանը , Հոկտեմբերի 1ին կէսգիշերը երկու ժամ անցած Գարդանէլէն անցաւ առանց հաղորդելու նոյն նաւահանգիստը զանուօղ պատեքազմական նաւուց որոց մէջն էին յիշեալ մեծաստիճան հրաւիրակները . վասնզի որոշուած էր որ Ս . Վ . Ե . հափառութիւնը ծպտեալ կերպիւ երթայ ֆինչե ի Կ . Պօլիս :

Գաղղիոյ Լիւկ անուն պատեքազմական զեղեցիկ շոյկնաւը՝ որուն մէջ կը գտնուէր կայսրուհին , առաջնորդութեամբ Մահմուտէ , Օսմանիէ և Լիւկիէ զեքահաւոր շոյկնաւուց , ամսոյս շին կէսօրէն 3 ժամ ետե հասաւ ի Կ . Պօլիս :

Օգոստոս . Սուլթանը անմիջապէս Լիւկ շոյկնաւը դնաց ի տեսութիւն Գաղղիացոյ կայսրուհոյն . զոր հրաւիրելով առաջնորդից ի կայսերական պալատն Պէյլէրպէյի , որ յապապէս պատրաստուած էր ի բնակութիւն օգոստոս . այցելուելոյն , Երեկոյն , Տոլմա-Պաքէի պալատը՝ ուր կը բնակի օսմանեան վեհապետը , մեծ հացկերոյթ մի եղաւ ի պատիւ Էօժէնի կայսրուհոյն և այս հացկերութիւն մասնակից եղան տէրութեան զլիաւոր պաշտօնատարները և Գաղղիոյ դեսպան մօսիւ Պուրէ : Օգոստոս . փառ կայսրուհին Պէյլէրպէյի պալատը վերադառնալու ժամանակը Վոսթօրի նշուցը փառաւորապէս լուսաւորեալ էր :

Կայսրուհին ամսոյս շին հինգշաբթի օրը՝ քառաձի բաց կառքով մի և ուղեկցութեամբ մեծաստիճան արկնայց և պաշտօնատարաց , Կ . Պօլսոյ նշանաւոր անդուանքը պտրեցաւ : Ուրբաթ օրը Սէլամըզի կայսերական փառաւոր թափօրին հանգիստտես եղաւ , Տոլմա-Պաքէի պալատին կից Շամլը քեօշիւր երթալով , ուր անթիւ բազմութիւն ժողովուած էր Գաղղիացոյ կայսրուհին տեսնելու համար : Իրկիւան

Թափին խաբած սերն իններ հոգմակոր :
Խեղ Պիտիօն թատերաբեմն այս խաղին
Իւր պիղծ բաղինն հէզ զոհին ,
Ներկայելով այս եղեռան կամպին ,
Ներկեց անգութն մատուցն արեամբ անմեղին .
Ուր , ո՛հ , անբիծ Արեւելահ անմոռնը ,
Սէք նուազած , դէմք թալիպոյն , ինչն սիրւո ,
« Թո՛ղ սպառի , խնդրեմ , շնչոյս մնացուած » ,
Սէլ չեմ սիրեր կեանք մը այսպէս անպատուած »
Գոչեց մեկին , զգաց չկայր այլ ամպիկն
Ձգաց՝ որ զայն մեկն , տարաւ փոթորիկն .
Սէլ , փոթորիկ , խեղ փոթորիկ , փոթորիկ ,
Ի՞նչպէս զարկիր դու խամրեցիր այն ծաղիկ .
Որ ապագայ կենաց փայ սիրելի յոյս ,
Ձոր ներկային անգիտին մէջ ըլլիր սոցլ ,
Դեռ չարձակուած կոկոններէն զեղունակ
Եւ չառատրած կաթոգի բլուր մանուշակ .
Էր մարցիկ իւր սուրբ պատրոյնը լուսատու ,
Որով յուսայր երջանկութիւն սիրատու .
Կուտութիւնն
Սալ չե ևս էր կուտութիւնն

Բայց ո՞վ էս դու գիշերադէմ փոթորիկ
Աշտաւտ կրից դու վատ մուր , սին մարտիկ .
Տոբիլդ դու սան , անպատուութեան քաջ որսորդ ,
Բու յաղթութիւնը իսկ պարտութեան սեպէ՛ սորդ .
Ո՛հ , հեզ աստղիկ , վճիռ լուսոյ դու չափր ,
Գուպարն զքեզ մատնեց անդունդն իւր խաւար .
Ի՞ զեղաղէմ մանուկ , տիպար կուտութեան ,
Գիւցապնդի Սքիլլէսի դու փախան ,
Որ սոսկ սիրոյդ արժանի էր զարնայնոյ ,

Թերսիտէօն , վատ որսորդիք ընկար զոհ ,
Ձոր հէզ որբանդ պիտի ողբայ սիր դաժարն
Թաղել իւր վիշտն հոն մոխրոյդ տակ յախտեան :
Ո՛հ , ո՛չ դու մի , Արեւելահ քաջազգի ,
Դու մի մեանիր , դու պիտի տարիս զերթ հոգի ,
Խորհրդաւոր զոհն ու նշանն Երկնից ,
Որ դատարան մ'ըլլաւ ազգաց և սուրբ .
Դու թարգմանն ևս համեստ սրտին Հայ աղջկան ,
Որուն կըսու , ճանցնալ յարգելն ապագան .
Նախանձն ու կայնն ևս գրացոյց մոլեկան ,
Երգիծեալն ևս դու արտերուն Եւրոպեան :
Դու ուսուցիր սիրահարաց ամբիծ սէր ,
Դու քու սիրիւ պատուին եղար յոյսն ու աշիւ .
Դու անամիտ կուտին ըսիր որ սուրբ .
Ձգանայ , յարգէ միտք , սիրտ , սէր մ'արգոյ .
Դու , դու միայն ո՛վ քաջ Փիւնիկի պատուոյ ,
Դու ուսուցիր ինչ է պատիւն իսկ անծի ,
Ոչ նախատիւն , հապա պարծանքն ևս ազգիկ ,
Եւ փառքն սեփիւ ո՛ հայրենեաց անձկալիկ .
Ձի դու նախնի աղնուստուն հայուհեաց ,
Հին յիշատակն հոս զարթուցիր քաջապանծ ,
Արդ քու վիշտդ չուզէր ձեռիւր ու աճիւն ,
Ատի թափէ , թաղէ իմ սիրտս տիրատուն .
Եւ դու գիտէ՛ սա Արուսեակն չողորուն ,
Որ զիւցապնդն ճակոխէ վրայ է կայան .
Արա զոհն է Դաւիթապն մոլեկիր ,
Բայց յաղթութեան Արա ինքն է զորակիր :
Յովսէփ զոհն է իւր եղբարցը կեղծախօս .
Սախայն Յովսէփ թագաւոր է յեղիպոտ ,
Եւ փառք , պատիւ , նաև դամբնեաց բլուր սատունք ,

Առաքինոյն , չըմբռնէ ի իրաւունք .
Արդարադատ Վերին կամայն է այս ձայն ,
Փիլիսոսան կըկարդայ այս աղէտայն .
Ի զո՛ւր , մութ է , թանձր խաւար ողջ աշիւարհ . . .
Իմ տարագաղղ Արեւելահիւ համար . . .
Արդէն դժբաղդ Արեւելահ վառակիր ,
Երբ կերպէ գիշեր , նուալ մը կարմիր ,
Վարձանալ մ'ըլլաւ անոնց փայ կենտակիր ,
Եւ ճիւղ մը կարծրին վրայ թոնալիւր ,
« Մահը » գլխուն վերեւ ժանեօք կ'սպառնայ
« Արեւն » վախուկ ոտքերուն տակ կըլիւր ,
Կըսատուի , և կըցնցուի ու կ'սպայ ,
Յուրա մահճին մէջ դեռ կըհնէ « ո՛հ ու վայ »
Կայենն անդին իրր մի հոգմ' վրիժաւ ,
Որ փոթորիկն վերջը կուտու մի դադար ,
Կամ իր դադարն ինչ սովալուկ անտառի ,
Որ որսն ու զոհն ըրած հանգի .
Հոն խորխորայ արիւնտութեան թափն
Եւ մերթ յոտորտ մահն ուրախ իւր որսովն ,
Ձնչին մետաղն է կըհնէ մէջ ծոցին ,
Գիւլին գունով կըլունչ հոն ուճիկն :
Ի՞նչ կըծոբայ , կիլլայ , կիլնայ հոգմանման ,
Խեղճ , չգիտեր որ նա հիւսէ իւր շղթան ,
Սուր շինազոյն , սիրաք վառարկի ողբիկն ,
Սպան կուտանք աստ դաժնորան տիրապին ,
Ուր ապագայ յուսոյ մանկիկն հանգի լուս ,
Ուր կուտութիւնն կըզգայ մահու ցուրտ սառստու .
Լոյս մը աղօտ լուի բեկեղիկ հոն տանն ,
Կըհաւատէ խաղն թագաւորն զիշերոյն .
Աստ և ոմն իւր սիրուն ընկեր կոյրայ միշտ ,

դէմ' Նորին Վ. Ե. Զափառութիւնը չ'ամբողջացնէ մեկ-
նեղով՝ շքեղ նաւակով մի Բէհաթախէ պարտեւու
դնաց ։ Այս զբօսովայրին բնական դեղեցիկութիւնը
ևս առաւել զուարճալի եղած էր նոյն օրուան օգոյն
պայծառութեամբը ։

Ամոյս 4ին շաբաթ օրը՝ Եօթէնի կայսրուհին
նեղակայ դանուկեցաւ մեծ զօրահանգէսի մը, որ անդի
ունեցաւ Հիւնքեար Իսկէլէսիի դաշար 'ի պատիւ
Նորին Վ. Ե. Զափառութեան . և ուր ներկայ էր օգոս .

Այս ժամանակ հասնում էր պաշտօնատարներովը ։
Կիրակի առաւօտուն տոյսինքն ամոյս 5ին, Գաղ-
ղիացոյ կայսրուհին հաճեցաւ կաթոլիկ Հայոց Բէ-
րայի եկեղեցին երթալ, որ յառաջմանէ պատրաս-

տուած էր, և ուր հայերէն լեզուաւ մատուցուած
ձայնաւոր պատարագին ներկայ դանուկեցաւ 'ի պատիւ
և 'ի մեծ ուրախութիւն սրտի մեր կաթոլիկ ազգայ-
նոց ։ Եկեղեցիէն ելնելով՝ Ն. Վ. Ե. Զափառութիւնը
Գաղղիոյ գետաշրջանունը դնաց և այնտեղ հաճեցաւ
զանազան ազգայն հոգևորականները ընդունելու, ու
բոց մէջ՝ կըսեն թէ՛ դերա . Խորեն եպիսկոպոսն ալ
կըգտնուէր ։ Մասին մէջ կըկարգաւթ թէ՛ կայսրու-
հին կաթոլիկաց եկեղեցւոյն՝ Այսկէլէսիական պատ-
կերմը ընծայէր է նկարէն գորգի վերայ բանուած՝
որ 250 հազար Փրանքի չափ արծէք ունի կըսեն ։

Եօթէնի կայսրուհին ամոյս 7ին կէսօր ժամանակ
Եկել շոգեանով Կ. Պօլսոյ մեծ կենցաղ ուղղակի
յԱզգայնաց երթալու ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Աճառաւոր շաշափա լրագիրը մտաբեր ընդարձակ
յօդուած մի հրատարակեց կաթոլիկ Հայոց՝ այսինքն
իւր կրօնակցաց եկեղեցական խնդրոյն նկատմամբ ։
Այս օրինակուր և աղատասիրական պնդումը՝ որչափ
որ ընդունելի եղաւ հասարակութեան լուսաւորեալ
մասին, նոյնչափ 'ի բարկութիւն շարժեց զգերա-
պայծառ Հատուկները, ինչպէս կըտեսնուի հետեւ-
եալ կոնգակէն որ Կ. Պօլսոյ ամեն կաթոլիկ Հայ Ե.
եկեղեցաց մէջ կարգացուեցաւ ։

Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Անտոն Պետրոս իննե-
րորդ, Պատրիարք տանն Եկեղեցիոյ կաթոլիկոս Հա-
յոց ուղղափառաց, հաստատեալ 'ի Ս. Պապին Հռոմ ։

Սերեցեալ որդւոց մերոց 'ի Քրիստոս Յ. Յ. քահա-
նայց և Առաւելածախի ժողովրդեան ոչնչոյ և Աստ-
ուածաւանդ օրհնութիւն ։

Երկուայն Հօտապետին Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիս-
տոսի Աստուածային տրամադրութեան համաձայն իւրա-
քանչիւր հովիւ կաթոլիկի եկեղեցւոյ պարտաւորեալ
ըլլալով, սերեցեալ որդիք, ոչ միայն արածել իրեն իւր-

Ոմ իւր դրկցին բաղդին վրայ՝ կըզգայ վիշտ .
Որոք այս վիշտն, արտօսը, կսկիծն անմիտեմ,
Արեւուհոյս հատաճանց հետ ջերմաւունջ,
Յար խառնելով կ'առաքեն հոն զեպ 'ի վեր,
Ուր ամենուն վարձատրուոյն հանգչի Տէր ։
Երէկ խաւար, այսօր լոյս է գեղանշուլ,
Երէկ անձրեւ, այսօր դեփուռն կառնէ սոյլ .
Արի՛՛՛ԱՐՈՒԹԻՒՆ ամառոյ ծրարն կիծնայ վար,
Շղթան արդար ձայն կըհանէ անդադար .
Ուր է անդուծ այն սէգ գաղանի խորիտ,
Որջը սմբած, նիւռն, լեւալ և յողողող .
Հիմա ճիրանն ալ կըլիզէ մոտատանջ,
Իբր շուն բորտա միշտ կըլիծէ իւր գարշ լանջ .
Ուր այն վայրի որսորդըն սէգ գարշելի,
Որ գառնուկի մօրթով էր միշտ գայլազի ։
Հայու աղին կրկն ներհակ, ինքն իւր Հայ,
Չէ կարգացած թուք և ամօթ, շիկն ու վայ .
Բիւր մըլտեմանց բակ մ'է սև սիրտն անդգոն,
Ալ չ'ձայներ իւր դաւաճաց «գայլեր» օն .
Ուր որսական բարակներն քաջ արաթեւ,
Որք վատարար սև յատկութեամբ տուին թեւ
Արդարութեան շուքը զանոնք հալածեց,
Երբ խոր բանտին մէջը շղթան երկրեց ։
Ձախ անոնց ճակարն վրայ գրեց մուք,
Ալ չ'ուն անմեղ զոհին սրտին ՅՈՅՍ, ԿԵՆՏՔՎ իւրթ .
Արդարութիւնն չ'ըսէր Մարկոսն ու Ալլին,
Եանդոն թող անօթ կընտրէ մերթ ՎԵԼԻՆ ։
Ուր կ'ուռնանան բիւր գեղ ծիլեր բարութեան,
Ուրկէ կըծունէ սև վարագոյրն այս դաղտնեաց,
Կրկին հրէջք մերկին իւր աւաց ։

Նամոյ յանձնալ հօրը 'ի կենսատու արօրոս վրկութեան,
այլ նաև հեռացնել և զգուշացնել զանկա 'ի թխնաւոր
մահարկեր արօրոյ ։ Ըստ այսմ հովուական պաշտօնան-
անանորինեղի պարտը կըհամարվէր տնայնութեամբ սրտի
ծանուցանել ձեղի թէ՛ այս օրերու Բուզմաթիմի Կենտրոնը
Հալիսիս անուանեալ լրագրոյն միջոցաւ անանուն հրա-
տարակութիւն մը սկսաւ . երևան ելել պայտի վերա-
գրով, Ազգային եկեղեցական խնդրոյն վրայ բերնուց
սորվելու . համառօտ խօսակցութիւն մը հարցմամբ եւ
պատասխանեօք ։ Թէպէտ այդ հրատարակութեան այս-
պէս տարբերութիւնը եղանակաւ ըլլալը բաւական էր նոյնը
մերժելու և արգիլելու, այսու ամենայնի պատշաճ դա-
տեցանք նախ քննութեան յանձնել զանկա ։ Եւ որով-
հետեւ ան այդ կարգեալ Աստուածաբան վարդապետաց
քննութեան համեմատ ալ, յիշեալ տարբերութիւնը որ հրատա-
րակութիւնը առ իրեն կաթոլիկի Եկեղեցւոյ վարդա-
պետութիւնը և սկզբունքը մեկնել և բացատրել կեղծե-
լով, նոյն կաթոլիկի Եկեղեցւոյ սկզբունք և ողջամբող-
ջութիւնը մեր հովուական պարտը, կ'արթնան իւր ան-
արգիլութիւն մեր խնամել յանձնեալ հաւատացեալ 'ի շէն-
հրատարակութեան ընթերցումը, ինչպէս իրօք իսկ
խառն կ'արգիլուիք մեր իշխանութեամբ և առաջիկայ
կոնգակաւ, և յօրութեամբ սրբոյ հնազանդութեան կը-
հրամայեմք ամենայն յորդոյաւարտել ժողովրդապետաց,
հոգաբարձուաց, և համբռն զգրոյ մէջոց, որպէսզի ջա-
նան ամենայն ճգտմբ և խոհմութեամբ յորդորել և հա-
մոզել ժողովուրդը զգուշանալ այդ գայթակղական
փառասիրտ և կեղծապատիր հրատարակութիւնը կար-
գալն, և այսպիսի մոլոր սկզբունքներէն ։

Աստուծ հմբ, սերեցեալ որդիք, որ չուզէր ձեր
ուղղափառ ողջամբ հաւատը աղաւաղելու վտանգի
մէջ ձգել զձեզ, որդիական և քրիստոնէական հպատա-
կութեամբ կըլէք մեր հովուական ձայնը և կըջանաք
խորշիլ և զգուշանալ այդպիսի մոլոր հրատարակութե-
նէ ըստ մեր արգելանաց, զորն որ միմիայն ձեր հոգւոյն
վրկութեան համար ընելու 'ի խղճէ և 'ի պաշտօնէ պար-
տաւորեալ եմք ։

Եւ որովհետեւ 'ի ներկայիս ամենէն վտանգաւոր առիթ-
ներուն մէկն է ընթերցումն շարաշար գրոց՝ որ օր ըստ
օրէ ընդգէմ սրբոյ ուղղափառ եկեղեցւոյ վարդապե-
տութեան սկզբունք կըհրատարակուին, ասոր համար
կըյորդորեմք նաև աս առիթը զձեզ ամենքդ, որ այս ա-
մենահարկաւոր զգուշութիւնը 'ի գործ դնելու երբէք
չանց չընէք իւր կաթոլիկի Եկեղեցւոյ հարազատ որ-
դիք, որպէսզի անոր բաշխած շնորհաց առատութիւնը

Սուրբ վճիռներ հոն կըշնտէ անաշուռ,
Եղեռն խիղցն անդիւս սառստի անդադար,
Ալ բարբարոս սիրամարն հոն չ'ունի կայ,
Ոստիկանին բռնաց տակ վիտ բու կ'ձուայ .
Ալ ինքնութ մ'աւ . . . ահա ընկերն է շղթայ . . .
Ոչ ինչ ոսկի, ոչ բարակն հոն ձայն կ'տայ,
Որսէն աղատ կենանէ հեռի ունենայ,
Խեղճուկ որսորդն է բանտին մէջ կ'ողայ ։
Ո՛ սուրբ մետաղ հոգալի խօսի տիեզր,
Որ վրիժան արդարներու դառն արտօսը,
Մարդկային ազգն օղակներէք կ'առնու դաւ,
Նոյն դաղաններն, երբոր կ'տաւ պատուհաս ։
Ոճրաբարձ ձեռքն համբռնէ հոն և շղթայ .
Ալ ոճիրն հոս անքաւելի դեռ կըմնայ
Քաղէ՛ վարդէն վառիկիկ թերթերն գեղանի,
Ի՞նչ կայ անդին ումպէտ խառն մ'աւելի,
Սրբէ՛ ոսկիայ վայրն ու արծնու մ'ուռնազայն .
Տե՛ս, ի՞նչ կարծէ ներքին մետաղն մերկազայն,
Եւ սոխակին մարէ ձայնին դայլալուն,
Ահա կըլլայ գորտէ մ'իսկ ցուրտ և վայուն .
Նոյն կ'զոռնա անկոյս կուսանն սիրողի ։
Ըսե՛մ՝ նոյն է Արեւելիս այս՝ Ռօզան,
Ռօզան ողջ է, սակայն մեռաւ իւր Ռօզան,
Ինք կենդանի է, իւր պատիւն է Ռօզան .
Պատիւն մեռաւ այլ կենդանի է՛ն Ռօզան .
Ոչ չ'մեռաւ, Հոլիվուդէ կենդանի,
Տրդատն է այն որ կերակայ այսօր դի ։
Շարքով մ'է այն, խոր վէճք մ'ունի, կենդանի,
Թէտօսն է վատ որ յաւիտեան շունչ չ'ունի .
Ա՛հ, ոչ, ողջ է Արեւելիս քաջ, Էրազմ,

ընդունելու օրէ օր աւելի արժանանալ . ինչպէս ամենք
նուր համար կըմտնենք ամենաբարձր Աստուծոյ Անա-
րատ սրբոյ կուսին Մարիամով բարեկտուութեամբը ։

Տուեալ 'ի Պատրիարքարանէս 27 Սեպտ. 1869 ։

(Կնիք) Անտոն Պետրոս թ. Պ. Կ.

Յովն. Վ. Հօյասեան, ատենադպիր ։

Կըլտեմք թէ, ըստ խնդրոյ վեհա. կաթոլիկոսին
ամենայն Հայոց՝ Ռուսաց օգոս. կայսրը յատուկ հրո-
վարակաւ մի յանձնէր է՝ Նորին բարձր Արքազնու-
թեան զԽալիպեան ազգային ուսումնարանը որ հիմ-
նադրուած է Խորիմի թէոսոփա քաղաքին մէջ, որ-
պէսզի ժառանգաւորաց դպրոց մի ըլլայ այն . Սիւն
նոյն հրովարտակաւ տնօրինուած է թէ՛ Խալիպեան
ուսումնարանին տէրութեամբ . կողմանէ իբրեւ տարե-
կան նպաստ շնորհուած տասնըմէկ հազար ռուպլին
Օտէսա յուղարկուի, որ կայսերական ուսումնարա-
նի մը մէջ նոյն գրամով արեւելեան Հայ պատանեաց
կըթուծուին տրուի ։

Ուրախ սրտիւ իմացանք թէ՛ Մասնալ լրագրոյն
յարդոյ խմբագիրը՝ ազգային պատրիարքարանին
բարեկտուութեամբը, սահմանեալ մէկ ամիսը չլրացած
բանտարկութեան ազատեւ է ։

Տիրութեամբ սրտի կըմանուցանեմք թէ՛ Մասն-
ալ լրագր. ազատախօս օրագիրը՝ Բ. Պարան ու
ընդամբը մէկ ամսուան համար դադարեցաւ 'ի պատ-
ճառս հրատարակութեան յօդուածոյ մի՝ որուն մէջ
Գաղղիոյ վեհափառ կայսրուհւոյն նկատմամբ անվա-
յիլ և անհաճութեան դէմ խօսքեր գրուած էին ։

Մտաբեր Կ. Պօլսոյ մէջ երկու նոր օրագիր ևս
հրատարակուեցան հայերէն գրով բոց խառն լեզ-
ուաւ, այսինքն թուրքերէն և հայերէն . Լաւնոյն
անունը՝ Օրագիր է և երկրորդինը՝ Լաւաթ . որոց
յարատեւութիւն և յաջողութիւն կըբարեմաղթեմք .
Լաւի մը և ժողովրդեան մը մէջ լրագրաց աւելնալով,
նոյն ազգին և նոյն ժողովրդեան ընթերցասիրութե-
ն ուսումնասիրական յառաջադիմութեան ապացոյցը
ըլլալով, անտարակոյս իւրաքանչիւր ճշմարիտ ազ-
գասէր կուրախանայ նոր լրագրի մը հրատարակու-
թիւնը լսելով . սակայն միանգամայն մոռնալու չէ-
թէ՛ հրատարակական թերթերը՝ որչափ որ օգտակար
կրնան ըլլալ, նոյնչափ ևս փառասիրտ ծառայութիւն
ներ կրնան մատուցանել ժողովրդեան մը, եթէ ա-
նոնց խմբագիրները պարկեշտ, խոհեմ, կենցաղա-
յէտ, հաշտասէր և հեղահոգի անձինք չեն ըլլար ։

Կ. Պօլսոյ ազգային օրագրաց մէջ ցաւալն սըր-
տի կըտեսնեմք յիշեալ մայրաքաղաքին Հայոց երկ-
պառակութիւնը, որ փոխանակ դադարելու օրըստօրէ
կըյառաջանայ 'ի մեծ փառ ազգային դործոց ։

Լոկ վէրք մ'ունի՛ք զիւցաղնուհին է պատուոյ .
Չինուորն է քաջ, որ իւր բաղկէն կառնու վէրք,
Բայց թշնամին խորտակէ նոյն բաղկաւ սէգ .
Միշտ չէ՞ տնմահ վեհ մարտիկըն այն գերի,
Որ ոստիկն ձեռքն Հայրենիք միշտ խորհի,
Երբ վահանին վրայ կըլլայ նահատակ .
Նա սուղ կարծէ, յաւէտ ունի յիշատակ,
Նոյն և երբ կոյսն համեստութեան վրակի
Վրայ ընդգէմ իւր սուրբ կամայ կընուաղի ։
Այն չէ՛ մեռած, չէ՛ անպատիւ կամ սին թոյս,
Ալ կենդանի և պատուաւոր միշտ է կոյս .
Կուսութիւնը կամայը մէջ որոնէ՛,
Միշտ կըգտնաս թէ՛ ինք կամակից մոյլ չէ՛,
Կապուտանայ և կ'որոշի և վեհ է .
Սոսկ առեւանգն անպատուութեամբ մեռած է ։
Ահա այսպէս Արեւուհոյ իւր կամայ,
Համեստութեան գինուր մի է քաջապանծ .
Առաքինութեան և պատուոյ վահանին
Վրայ զոհեց իւր կոստութեան ապառնին ։
Ինք կուսանայ պարուն և ողջ ազգաց մէջ
Մեծ յիշատակ մը ունի աղիւս և անվերջ .
Պիտի ապրի անմահ վառաց դալինով,
Թէ՛ ասպառն ևս համեմէ ներկայով ։
ԱՐԵՎՈՒՀԻՍ, սրբէ արտօսեք աչերէդ
Թողթիւ ծայրիւ, որ քեզ յարգէ սրտէ սիրտ .
Թէպէտ ինքը խալաւ քեզի անձանթ,
Բայց իւր դալինին կարծէ անկեղծ քու լոյսով ։

Զմիւռնիա, 3 Սեպտեմբեր 1869 ։

Ս. Թաքոյի ։

Այս երկարատևութեան դժբաղդ արդեանց դիտարկելով կը համարուի վսեմաշուք Օտեան էֆէնտիին խառն ժողովոյն ատենապետութեան հրաժարելը՝ կամ նոյն ազգային ժողովոյն ներկայ դառնալը չուզելը։ Երբին վսեմաշուք այս որոշմանը վերայ ի բոլոր սրտէ կը ջանալիմք, վսեմաշուք անոր ազգասիրական վեհ զգացմանը և անոր բարեսրտութիւնը քաջ կը ճանաչեմք։ որոց ազգայնոց կրնայ ըլլալ հետեւեալ նամակը՝ զոր հրատարակել տուած է Մարտի 19-րդ թիւը։

... Եֆէնտի

Նախ ազգի բարեկամս եմ։ Երբորդ խորհեալս սրբազանին բարեկամս եմ։ Երբորդ մէկը չի նորոգած ինչ ինքնաբերաբար խոտաւորող Պատրիարքը հաստատուելէ ետքը իրեն զործակից ժողովոյ ընտրութեան իրաւունքը ընդհանուր ժողովոյ դարձնելու աշխատելը։ Ուստի ամենապատեալ սրբազան Պատրիարքը Պոլս հասնելէն ետքը մինչև որ ազգային վարչութիւնը կողմով ինչ ծառայութիւն որ ուզէ ինչ իւր բոլոր հրամանները կուտարեւր պատրաստ եմ։ Այս ըսելու հարկ ալ չկար։

Բայց ինչ իրեն խորհաւանութեան հեղինակ ամրատանելոյն հետ, երբ նա դեռ կը խորհաւանէ օրագրաց մէջ, երբ ալ ամբողջով ըլլալ յառա՛ն ժողովոյ մէջ, ապա ազգայն թող չպահանջէ ինչ։ Գ. Ս. ՕՏԵԱՆ Կ. Պոլս, 30 Սեպտեմբեր 1869։

Հաստեան գերապայծառը՝ որ ինչոյն լնարատ Յղութեան եկեղեցւոյն մէջ ձայնաւոր պատարագ մատուցելու ներկայութեան Գաղղիացւոց կայսրուհւոյն, պատարագին ընդնալէ ետեւ խառնեմք անհնախօսութիւն մի կարգաց, որուն թարգմանութիւնը այս է։ Տիկին,

Ազգութեան համար այս եկեղեցւոյն գաղութ, Ձեր վեհափառութիւնը հաճեցաւ իւր օգոստոսական բարձր խնամոց ազգայնոց մի ալ կաթողիկէ Հայոց հասարակութեան։ Ձեր այս մարդասիրութեան յիշատակը յարակից պատմիկ միայն սուրբ սեղանոյ և յալ տեան անջնջելի պատկերացումով մեր մէջ։ Իմ ունեւոր ձայնս կը միանայ անոր հետ։ Նինչ չորս կողմը զանազան հոգեւոր առաջնորդաց ձայնին։ Արարչին ամենից օգնութիւնը խնդրելու և աշխատելու համար որ իւր առատ օրհնութիւնները տարածէ Ձեր վեհափառութեան վերայ, մեր ամենախնդիր վեհափառութեան հաւատարմ զաւանակից Նաբոլէոն կայսեր վերայ, ձեր փառաւոր ազգին վերայ, որուն սէրն ու յոյսն է ձեր որդին։ Այս բարեկամութիւնները կը լինին միայն միայն յայն բարեկամութեանց հետ զորս ի խորոյ սրտի կընեմք մեր վեհափառութիւն՝ օգոստոսական Սուրբ անին համար, որուն գահակալութիւնը պատիւ փարաւորութիւն քաղաքակրթութեան մեծ սկզբնաւոր հաստատութեանց։ որոնք երջանիկ ընելով իւր ընդարձակ կայսրութեան ժողովուրդները առանց խառնութեան կրօնի և ազգայնութեան, ապահովեցան իրենց իրենց ազգայնութիւնը։ Այս բարեկամութեանց արդեւորն է հոյակապ պատկերը, որ կը ըլլայ մեզ այսօր ի վեհափառութեան ձեռքը։

Բարեկամացայք, Տիկին, զարգարիկ այս խոնարհ և կեղեցիկ շքեղափայլ ընծայով մի, որուն խորհուրդը բարեպաշտութիւնը ազգաց Ձեր վեհափառութեան ազնուական սրտին և շնորհը ու բարութիւնը յանձնառու եղան կատարել զայն։

Թող տուք ինձ, Տիկին, շնորհակալ ըլլալ վեհափառութեան ձերում յանուն իմ բոլոր ժողովրդեան։

Յարգիլ խմբագիր,

Իզմիր, 6 Հոկտեմբեր 1869։

Այսին ամիս մ'առաջ կազմուող Անգլիական ընկերութիւնը՝ որուն նպատակն է կարօտ պահուիլ և բնիկ հայրենակցաց դաս տալ, Եֆէնտի վերի յարկը երկու տեւեակ վարձեց մէջ մէջ թիւ 18։ Ուղղը կրնայ դալ ու ամեն իրիկուն ձրիապէս դաս առնել ժամը 5-ին մինչև ժամը 7-ը ըստ երապայտոյ։

Կարծեմ չեք զանաք Ձեր պատուական թերթին մէկ անկիւնը մեզ շնորհելու։ որով մնամ ձերը անձնուէր։

Պ. Պոսպիլի։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, 8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Գաղղիացւոց կայսրուհւոյն այցելութիւնը՝ քաղաքային խնդիրները քիչ մը ժամանակ ի կալ թողուց։ վսեմաշուք խորհրդոյն Գուռը զանազան պատրաստութիւններով, զբաղեցաւ ի Նորին վեհափառութեան փառաւոր ընդունելութիւնը և ընելու համար։ Եւ ժէնի կայսրուհւոյն շարք մի մնաց ի մայրաքաղաք և այս միջոցի զանազան տոնախմբութիւններ, զօ-

րահանդէսներ, ճրագաւորութիւններ, շքեղ հաց-կերոյթներ և ուրիշ ամեն մեծարանք ի դորձ դրուելու խորհրդոյն Գուռն կողմանէ ի պատիւ Գաղղիացւոց կայսրուհւոյն։ որ անտարակոյս օսմանեան շքեղ հիւրասիրութեան քաղաք յիշատակը անմոռաց պիտի պահէ իւր սրտին մէջ։

Աւարտելով օգոստոսական տարւոյ, ինչպէս նաև Բրուսիոյ թագաւորաց իշխանը մօտ օրերս կը սպասուին, որոց արժանաւոր ընդունելութիւն ընելու համար ամեն պատրաստութիւններ եղած են։ Երանցիկոյն՝ Զոլֆէի կայսեր բնակութեան համար Տոլմա-Պաք ձէի պալատը սահմանուած է։ իսկ Բրուսիոյ բարձր իշխանը Պէյլէրպէյի պալատը պիտի բնակի կընեն։

Օգոստոսական վախտէ Սուրբ Գաղղիոյ կայսրուհւոյն այցելութեան գացած էր մայրաքաղաք հասած օրը, հաճեցաւ ամենայն շին առաւօտուն փոխադարձ այցելութեան երթալու ի Պէյլէրպէյի։

Կաթողիկէ Հայոց երեւելիները պատիւ ունեցան կիրակի օրը Գաղղիոյ զեպարանաւորը կայսրուհւոյն ներկայանալու։ Երբին վեհափառութիւնը մարդասիրութեամբ ընդունեցաւ զանոնք և մասնաւորապէս քարհաճեցաւ Մարիան վսեմափայլ Պոլսոյ Պէյլին քանի մը խօսք ուղղելու և իւր խնդակցութիւնը յայտնելու անոր, իմանալով թէ Ն. Վ. վսեմափառութիւնը փարիզի մէջ յանուն կայսերական իշխանին հաստատուած օրհանդիս ընկերութեան անդամ է։

ՔԱՆԱԶԱՆ ԵՄԵՐԵՐ

Չմիտնիա, 11 Հոկտեմբեր։

Վսեմափայլ Վելի փառաւոր զործունեայ խնամքը նահանգիս զործքերը՝ կարկի կողմին չափ, բարեկարգութեամբ կը յատկանշուին, և բարձրագոյն հրամանաց համեմատ քաղաքիս վարչութեան խորհուրդը յետ այսօր ընկ շարք մը շորս անդամ պիտի դուրսուրի փոխանակ երկու անգամ։

Բաղադրիս նոր կառավարիչ վսեմ թէվրիկ-Պէյլը անցեալ շաբթու Կ. Պոլսէն գալով՝ սկսաւ իւր պաշտօնը ի դորձ դնել ամենայն փութով։

Աւարտելով կայսրը ամենայն 13-27-ին Թրիստէն մեկնելի պիտի Կ. Պոլսէն երթալու։ Եւ հաստատուել թէ Նորին վեհափառութիւնը իզմիր ալ պիտի գայ։ ոսկից Եֆէնտի աւերակները տեսնելու պիտի երթայ։

Բրուսիոյ գահաժառանգ իշխան ևս, որ Կ. Պոլս կը սպասուի մօտերս, նոյն մայրաքաղաքէն վերադառնալուն իշխանին պիտի անցնի։

Կընեմք թէ քաղաքիս մէջ մեծաշուք Կոստանդնուսի Գրիգոր աղային ծախքերեայ գեղեցիկ տունը և Պոլսոյ նովա գեղը Եւստոֆեան վսեմաշուք Յովսէփ Չէլպիին հոյակապ ամարանոցը, ըստ խնդրոյ մեր ընդհանուր կառավարչին, կը սպասուի ամենայն պարս ևս։ Վելի փառան Աւարտելով վեհափառ կայսեր և Բրուսիոյ բարձրապատիւ թագաժառանգ իշխանին հրամանաց ներքե պիտի գնէ։

Մինչև ցայսօր Գառաւորի վիճակը՝ որուն մէջ կը գտնուին Գրեքաշաճ, Պալլեքէսը և ուրիշ քաղաքներ, Պոլսոյ վիլայէթին կառավարութեան ներքե կը պէտք Սյուրի վիլայէթին շատ աւելի մօտիկ է։ Ուստի Գրեքաշաճի և Պալլեքէսի բնակիչները շատանցմէ ի վեր կաշխատելն օրակոյ իրենց քաղաքները Սյուրի վիլայէթին իշխանութեան կախումն ունենան։ Եւ այս օրինակով զործը շուտով և յաջողութեամբ յառաջ տանելու համար իրենց կողմանէ Փոխանորդ կարգած էին քաղաքիս Հոյ բնակիչներին զմեծարգոյ Կալարոս աղան Օհանեան, որ Կ. Պոլս երթալով և տարի մը չափ այն տեղ մնալով հարկաւոր եղած ամեն միջոցները ի գործ դրաւ և յաջողեցաւ կայսերական կառավարութեան բաւականա՛մ ուշադրութիւնը այս հարկաւոր խնդրոյ վերայ հրաւիրել։ Հետեւաբար Բարձրագոյն Գուռը նկատուելութեան առնելով այս գործոյն համար իրեն մատուցուած աղբասագիրքը, հաճեցաւ յատուկ հրամանագրով մի Գառաւոր վիճակը Սյուրի վիլայէթին իշխանութեան ներքե դնել։

Իզմիրի ազգային երեւելիներէն մեծաշուք Սրտողալը եւս Եւստոֆեան վեհափառութիւնը, որ վիլայէթի խորհրդի մէջ ինչ անդամ է, Մէհմետի կողմէն շորորդ աստիճանի շքանշանաւ պատուեցաւ։

Մամուլ պատուական հանդիսին Դարադիր-Տիօրէն, յարգելի Գեղըք Էֆէնտին Սյուրի քանի մը օր է ի վեր իզմիր կը գտնուի Կ. Պոլսէն գալով։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Եւրոպայէն հասած անյաշող լրոց պատճառաւ բամպակը հանգարտութեան մէջ կը գտնուի միշտ։ Այս շաբթու միայն 5-600 հալ վաճառեցաւ։ Սոսիոս 590-580 զուրուշի, Բրազաւաճ 570 և Լաւարիկայի տեսակը 630-610 զուրուշի կենդինարը։

Վֆիօնը կուզուի և այս շաբթու 160 կողով վաճառեցաւ 200-էն մինչև 208 զուրուշի չէֆին։ Լոնդոն մէջ հարկի կողովէն աւելի հոլանդի առեւտրական ընկերութեան հաշուին ծախու առնուեցաւ։

Բեօքսթոյն ևս կուզուի և ալեկ ապրանքին գինը 350 զուրուշի։ Փալամուտին գնոց նոր փոփոխութիւն մի չեղաւ։

Շէհրին գիւրաւաճառ է միշտ 18 1/4-19 զուրուշի օխան ըստ տեսակին։

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՍԸ

ԴԵՂԱՆՏԻ ՀԱՆՈՒՆԻՔ ԶՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԻՆԻՆԻՔ

Մարտի 19-րդ թիւը դրուեալ (1-ին) շատ յոգեւոր ըլլալով, միւլի ախտ մըն է և զիջելուն ամենափոքրիկ շաբթու կամ զըրաւութիւնը մշտապէս յոյժ։ Դանդի ուր գտնուելու անոր դեղձ։ Միակ գեղը այս քիչ ինչ գինի, գարեջուր, և ուրիշ ըմպելիք։ Եւ աւելի աղէկ կը ըլլայ որ բոլորոյն հեռանաւ անոնցմէ, և ամենին յօժեաւ։ Նմանապէս խաչիկ մի խմբ, և անոր տեղ թեթեւ թէյով (չոյ) դո՛հ եղեր։ Կարելի եղածին չափ մարտի օր ծծել, ամեն գիշեր իմ գեղահասակէս ելք կամ չորս հալ կը լինի շատ միս կեր և համեմունք (սոյս) հեռի կեցիք։ Եթէ այս օգտակար կանոնները ճշդութեամբ ի գործ դնելու ըլլաւ, միտքը շուտով պիտի հանգստանայ, մարմնը աւաղջ պիտի ըլլայ և պիտի մնա թէ ջրաց շաբթուն ունեցար։

ԵՄԵՐԵՐԻ ՆԵՐԿԱՄԱՆՈՒՄ

Այս գործարանաց վերաբերեալ ամեն հիւանդութեանց մէջ թէ կը զիջուի չափին աւելի ջրային կը լինի կամ բաւական չէն ըլլալ, թէ քաղց կամ աւաղ երկվանց կը հասնին կամ թէ աւանց մեջ ցաւեր կը գրգռան մեջքին համապատասխանա՛մ մասը։ Այս ամեն հիւանդութեանց ժամանակը պէտք է հոլ օտէի գեղահասակէս ընդունել տակալ հրահանգաց համաձայն և անոր սպեղանիով շուրթերէ կը կանգնեց փարի կողմը անկողին մտնելու ժամանակը։ Այս գործարանը անմիջական օգնութիւն մի պիտի մատուցանէ, այնինչ ուրիշ գեղերը զոր տեղը գործարանը պիտի ըլլան։

ՍՏԱՄԻՔԱՆ ԲՈՒՐՈՒՄ

Որ և է գեղ մի չկրնար ստամբախ գործութիւնը նորոգել և աղէկանել զայն շուտով։ Ինչպէս այս գեղահասակէս որոնք անբարեխառնութեան կամ վատթար կերակուրէ պատճառաւ բոլոր թըթ իւր թիւները և կ'սկսեն և կը հասնին ի լեարդ (սոյս) ձեռքէ, որոնք գործողութիւնը կը կարգաւորեն։ Գեղերու ստատիկ հղում (սոյս) գեղերու մեջ սրանցին ներգործութիւն մի ունի և լեարդի ու ստամբախ ամեն անկարգութիւնները միշտ կը լծկէ։

ԲՈՐԲՈՒՄԻՆ ԹՈՒՐԿԱՆԱՅԻՆ (ԳԵՂԵՐ) ՀԵՐ ԵՒ ՀԱՐԲՈՒՄԻՆ

Շնչաւորութեան վերաբերեալ գործարանաց հիւանդութեանց ամեն ախտէն աւելի յաճախ կը պատահի և երբեք աւելի վատաւոր է։ Այսին գործողութեանց անկարգ ընթացքին աւաղ շնչանքը կը կանգնեց քիչ մը քաղցաւոր։ Հոլ օտէի հաւաւոր գեղահասակէս միջոցաւ։ Այսին շուտով կը գործունեան արեւն ու և աւաճանաւորայ անկարգութիւնը, կը թեթեւեղեն իրենց շնչաւորութիւնը, կը կարեւորանան շնչաւորութեան ստատիկ արագութիւնը և կարողութիւն կուտան շնչաւորութիւն ու թերեւոր գիւրութեամբ ու կանաւորապէս գործելու։ Այս գեղահասակէս իրենց մարդկային գործութեամբ կը սրեն արեւն ամեն աղտոգորութիւններէ, և ախտ եղանակը կը գործունեան գեղեր (սոյս) ընդգէմ ձեռք կան ախտ, շնչաւորութեան և ուրիշ թողարկութեան անկարգութեանց։

ՏԱՐԱՆԵԱԼ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԲԱՆԿԱՅԻՆԻՆԻՔ

Տարուից, թուրքական և ջրացական գեղերու մեջ, որոնք որ և է բնական կամ գերբնական չափազանցութեան յաւաճ եղած են, այս գեղահասակէս պիտի լինի և նորոգել ներգործութիւնը մեծապէս օգտակար է։ քանզի մարդկային կը վերահաստատու, մարմնոյն ամեն հիւանդութեամբ կը կանաւորեն, ջրային գործութիւնը կը գործունեան, հիւանդին միտքը կը յարգարեւ և գերգաւս աւաղութիւնը ձեւը կը բերէ։

ՀՈԼՈՒՄԻ ԳԵՂԱՎԱՐՈՒՄ ԵՒ ԵՄԵՐԵՐԻ

Հոլ օտէի գեղահասակէս ամեն օգտակար գեղերն են հետեւեալ հիւանդութեանց համար։
Շնչաւորութիւն, Յօլացականութիւն, Թորացականութիւն, Մանկային ախտ, Տեւառեւութիւն, Ցաւը որովայնի, Խիթ (սոյս), Ջրաղբութիւն, Միջաղբութիւն, Հարբուրդ, Անարատութիւն, Բարբոցում, Ծիւրակաւս ախտ, Գալուկ, Ախտ ընդերաց, Թանջ (սոյս), Բարակութեան սրտի, Անկանոնութիւնը կախող պարանոցի, Բար կամ ինչ միջանց, Վերնոտութիւն, Նոցի, Մարմնային հիւանդութեան, Լեարդի հիւանդութիւնը Գլխացականութիւն, Թիւն, Փողացաւ։

ԽՈՐԱԳԻՐ-ԱՆԻ ԸՐԱԳՐՈՅ, ԳԵՂԱՆ Գ. ՊԱՆԿԱՎԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ